

Svenska institutets remissyttrande avseende SOU 2023:58

Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun

SI:s roll inom kulturen

Svenska institutet (SI) har i uppdrag att sprida information och kunskap om Sverige, främja svenska intressen internationellt samt bidra till långsiktiga relationer mellan Sverige och andra länder.

SI arbetar med kulturfrämjande av två skäl:

Det första skälet är att kultur är en av de mest effektiva kanalerna för att fånga människors intresse. Kulturen är en avgörande del av det som formar Sverige och det svenska samhället. Att visa upp och prata om olika delar av svensk kultur är en lika självklar del av SI:s berättelse om Sverige som att tala om svenskt näringsliv, forskning och samhällslösningar. Genom att berätta om det rika och varierade kulturlivet i Sverige visar vi på landets kreativa styrkor. Konkret innebär det att SI genom att sprida svenska kulturupplevelser kan erbjuda nyanserade och subtila berättelser om Sverige för utländska målgrupper. Exempelvis kan samtidskonsten, litteraturen och filmen ge spännande bilder av Sverige som fångar uppmärksamheten utan att ge en förenklad bild.

Det andra skälet är att kultursektorn internationellt är en viktig arena där samtiden formas. Trender och tendenser med stark inverkan på det globala samhället föds ofta i närhet till kultursektorn. Det är viktigt att Sverige har en röst i de sammanhang där diskussionen om samhälle och framtid sker. För det krävs att Sverige ses som en trovärdig aktör i intellektuella och kulturella sammanhang. Det krävs också att Sverige agerar för ett likvärdigt utbyte med andra länder, både av kunskaper, åsikter och influenser.

SI:s synpunkter på utredningens förslag

Sveriges demokratiska statsskick och vår samtidskonst hör till Sveriges främsta styrkor i internationella mätningar såsom Nation Brands Index och Global Soft Power. Att arbeta tillsammans med konstnärer av hög kvalitet och att visa den kultur som har sitt upphov i landet är en viktig del av SI:s arbete.

Två av de kulturpolitiska målen, vilka styr statens verksamhet inom området, är särskilt aktuella för SI:s arbete för att främja Sverige. Målen säger att kulturpolitiken ska främja kvalitet och konstnärlig förnyelse samt främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

En ökad grad av decentralisering kan riskera påverka dessa viktiga aspekter inom kulturpolitiken. Vi vill i detta sammanhang särskilt påminna om att staten, till skillnad från kommuner och regioner, har i uppgift att arbeta internationellt och ta sådana hänsyn.

Likaså är den konstnärliga friheten av utomordentlig betydelse i SI:s arbete för demokrati och mänskliga rättigheter. Enligt rapporten *Så fri är konsten* (2021) från Myndigheten för kulturanalys konstateras att principen om att kulturen ska tillåtas verka fritt, utan risk för politisk styrning, är svår att tillämpa på regional och kommunal nivå – detta då det på dessa nivåer ”saknas organisatoriska skydd mot politiskt inflytande som armlängdsprincipen förutsätter”.¹ Att upprätthålla den principen blir därmed beroende av politikernas avhållsamhet då dessa utövar den formella beslutsmakten.

Svenska institutet ställer sig därför avvaktande till förslaget.

I detta ärende har generaldirektör Madeleine Sjöstedt beslutat. Sofia Petersson, GD-rådgivare, har varit föredragande. I den slutliga beredningen har avdelningscheferna Monika Wirkkala, Anna Rudels och Kurt Bratteby deltagit.

¹ *Så fri är konsten* (2021)